

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา & คณะอนุกรรมการฝ่ายข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๒๔๔-๑๓๑๘-๒๑

เรื่อง การประกันสังคม
ผู้เรียบเรียง นางสาวแสงอรุณ อนุเคราะห์ บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำนักวิชาการ
ออกอากาศ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘

ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทำให้คนเรามีความเสี่ยงภัยและความไม่แน่นอนในด้าน การเงิน ความมั่นคงในการดำรงชีวิตมากขึ้นได้ตลอดเวลา ที่อาจส่งผลให้รายได้ลดลง ขาดรายได้เพื่อเลี้ยงชีพและครอบครัว อันเนื่องจากการประสบภัยอันตราย ไม่ว่าจะในการทำงานหรือมีใจจากการทำงาน เป็นเหตุให้ร่างกายต้องเจ็บป่วย ทูพพลภาพ ตาย หรือแม้แต่ในยามร่างกายชราภาพ หลายประเทศทั่วโลก จึงจัดให้มีระบบประกันสังคม เพื่อช่วยเหลือและเป็นสวัสดิการที่มีนัยสำคัญแก่ลูกจ้างหรือแรงงานในประเทศให้ได้รับการคุ้มครองเมื่อเดือตร้อนและประสบปัญหา นโยบายที่ต้องการจัดให้มีสวัสดิการในสังคมไทยนั้น มีมาตั้งแต่สมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม โดยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๔๗ แต่ยังไม่แสดงผลในทางปฏิบัติให้เป็นจริงเป็นจังแก่ประชาชนได้ หลังจากนั้นได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้จัดตั้งสำนักงานกองทุนทดแทนขึ้นในกรมแรงงาน เพื่อให้การคุ้มครองผู้ใช้แรงงานที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน ซึ่งถือเป็นแบบเริ่มแรกของการประกันสังคมในประเทศไทย

การพยายามที่จะจัดให้สังคมไทยมีสวัสดิการ สร้างความมั่นคง ลดภาระความเสี่ยงหรือการร่วมเฉลี่ยทุกข์หรือเฉลี่ยความเสี่ยงในการดำรงชีวิตให้แก่บุคคลผู้มีรายได้ของนักวิชาการและหลายรัฐบาลที่ผ่านมายังมีมาอย่างต่อเนื่อง ในที่สุดประเทศไทยก็ได้มีระบบประกันสังคมเป็นครั้งแรกอย่างเต็มรูปแบบและเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓ มีสำนักงานงานประกันสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ดำเนินงานดูแล ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาได้มีมติเห็นชอบให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มีผลบังคับให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไปต้องขึ้นทะเบียนประกันตน และทยอยบังคับครอบคลุมถึงสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป และตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป ในวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ และพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา ตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้ประกันตน หรือลูกจ้างมีหน้าที่จ่ายเงินประกันร่วมกับเงินจากนายจ้าง และรัฐบาลจ่ายให้ผู้ประกันตนสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมตามอัตราจำนวนที่กฎหมายกำหนด

เพื่อให้ประกันสังคมเป็นระบบที่พึ่งพาของลูกจ้างหรือผู้ใช้แรงงานทุกคนได้อย่างยั่งยืน สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ เห็นว่าระบบประกันสังคมในปัจจุบัน ยังมีปัญหาและข้อจำกัดหลายประการจากการใช้กฎหมายดังกล่าว เช่น การบริหารจัดการและบริการระบบประกันสังคมยังไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาความต้องการของผู้ประกันตน ไม่ครอบคลุมลูกจ้างที่มีรายได้ทุกคน ตลอดจนสิทธิประโยชน์ทดแทนต่างๆ ยังไม่เท่าเทียม เป็นต้น จึงได้เสนอแนวทางปฏิรูปด้านกฎหมาย

ประกันสังคม เพื่อให้การประกันสังคมเป็นประโยชน์แก่บุคคลผู้มีรายได้ในสังคม และมีบทบัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการที่สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ซึ่งได้รับการพิจารณาและมีมติเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

การปรับปรุงกฎหมายครั้งนี้ เป็นผลให้ลูกจ้างได้รับความคุ้มครองเพิ่มจากที่มีการยกเว้นตามกฎหมายประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ อาทิ ลูกจ้างงานบ้าน ลูกจ้างชั่วคราวทุกประเภทของส่วนราชการ ลูกจ้างในรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างชั่วคราวภาคการเกษตรและภาคการประมง ทั้งเพิ่มประโยชน์ทดแทนให้มากขึ้น เช่น ครอบคลุมถึงค่าส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค เงินช่วยเหลือเบื้องต้นกรณีได้รับความเสียหายจากการรับบริการทางการแพทย์ ยกเลิกกรณีจงใจและยินยอม และปรับปรุงให้มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม รวมถึงปรับปรุงระบบกองทุนบำนาญชราภาพ โดยมีมติเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการให้สิทธิแก่ผู้สมัครเป็นสมาชิกของกองทุนการออมแห่งชาติบางกรณี และการโอนเงินจากกองทุนประกันสังคมในกรณีชราภาพไปยังกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อรองรับสังคมสูงวัยของประเทศให้มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

นอกจากนี้แล้ว สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ยังมีแนวทางพัฒนาระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมแรงงานทุกคน ซึ่งจะมีการขับเคลื่อนวาระปฏิรูปที่ ๒๙ ด้านสวัสดิการสังคม เกี่ยวกับการประกันสังคมต่อไปให้มีกฎหมายว่าด้วยระบบประกันสังคมถ่วงหน้า เพื่อให้เป็นกฎหมายหลักในการดำเนินงาน การบริหารจัดการที่โปร่งใส เป็นธรรม มีความยืดหยุ่นต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป คุ้มครองครอบคลุมไปจนถึงแรงงานข้ามชาติทั้งในระบบและนอกระบบ และมีสิทธิประโยชน์ทดแทนเท่าเทียมประชากรกลุ่มอื่นๆ ตลอดจนผู้ประกันตนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงระบบประกันสังคมให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

บรรณานุกรม

- นิคม จันทรวีฑูร. (๒๕๓๗). **กฎหมายประกันสังคม : แนวคิด พัฒนาการ และก้าวแรกของการดำเนินงานในประเทศไทย**. สืบค้นจาก คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ
- พระราชบัญญัติการให้สิทธิแก่ผู้สมัครเป็นสมาชิกของกองทุนการออมแห่งชาติบางกรณี และการโอนเงินจากกองทุนประกันสังคมในกรณีชราภาพไปยังกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2558.**
(๒๕ กันยายน ๒๕๕๘). ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นจาก คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ
- พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘.** (๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๘). ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นจาก คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (๒๕๕๔). **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง สู่ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้า ภายในปี ๒๕๖๐**. สืบค้นจาก คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ
- สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). **วาระปฏิรูปที่ ๒๙ สวัสดิการสังคม**. สืบค้นจาก คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ
- สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. (๒๕๔๕). **สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมสมทบของส่วนราชการ**. สืบค้นจาก คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ